

Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia.

Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak
Instytut Statystyki i Demografii SGH

Konferencja

„Społeczna granica wzrostu gospodarczego. Przyczynek do ekonomii szczęścia”.

Warszawa, 09.10.2012

Plan prezentacji

- ▶ tło teoretyczne
- ▶ przegląd dotychczasowych badań empirycznych
- ▶ dane i metody wykorzystywane w niniejszym badaniu
- ▶ wyniki empiryczne
- ▶ wnioski

Wprowadzenie

- ▶ dotychczas prowadzone badania skupiały się na materialnych aspektach konsekwencji posiadania rodziny
 - ▶ wynagrodzenia, dochody - „kara” lub „ premia” za zawarcie małżeństwa i/lub posiadanie dzieci
 - ▶ szanse na awans, ryzyko utraty pracy, ryzyko ubóstwa wśród rodziców
- ▶ najnowsze badania coraz częściej biorą pod uwagę alternatywne, pozamaterialne miary dobrostanu rodzin
 - ▶ poczucie szczęścia, satysfakcja z życia
- ▶ zagadnienia istotne z punktu widzenia obserwowanych ostatnio zmian demograficznych
 - ▶ coraz mniejsza liczba dzieci wychowywanych w przeciętnej rodzinie
- ▶ czy posiadanie dzieci podnosi poczucie szczęścia? czy kolejne urodzenia zwiększają poczucie szczęścia w ten sam sposób?

- ▶ Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia. Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak, ISiD SGH

Czy posiadanie dzieci podnosi poczucie szczęścia? Przesłanki teoretyczne

▶ argumenty za:

- ▶ **ekonomiczne teorie dzietności**
 - ▶ decyzja o posiadaniu dziecka związana jest z oczekiwanym wzrostem użyteczności (Becker 1980)
- ▶ **koncepcja ‘wartości dzieci’**
 - ▶ wychowywanie dzieci dostarcza wielu pozytywnych emocji, posiadanie dzieci podnosi status społeczny (Hoffman & Hoffman 1973)
- ▶ **teorie ewolucyjne**
 - ▶ gatunek ludzki wykształcił predyspozycje do odczuwania przyjemności ze sprawowania opieki nad dziećmi (Foster 2000; Rodgers et al. 2001)

▶ argumenty przeciw:

- ▶ rodzicielstwo zwiększa ryzyko depresji (McLanahan & Adams 1987; Ross et al. 1990)
- ▶ posiadanie dzieci obniża jakość związku pomiędzy rodzicami (Lavee, Sharlin & Katz 1996)
- ▶ posiadanie dzieci zwiększa obciążenia finansowe (Zimmerman & Easterlin 2006, Stanca 2009)
- ▶ rodzice mają mniej czasu wolnego (Sanchez & Thomson 1997)
- ▶ rodzice doświadczają trudności w godzeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych (Matysiak & Vignoli 2009)

- ▶ Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia. Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak, ISiD SGH

Czy posiadanie dzieci podnosi poczucie szczęścia? Ustalenia empiryczne

- ▶ międzynarodowe badania porównawcze
 - ▶ Aassve et al. (2009): **pozytywny** wpływ posiadania co najmniej jednego dziecka wśród kobiet w Europie
 - ▶ Margolis & Myrskylä (2011): **negatywny** wpływ posiadania dzieci wśród osób poniżej 40 roku życia
- ▶ badania oparte na danych pozwalających kontrolować efekty indywidualne
 - ▶ Kohler et al. (2005): **pozytywny** wpływ **1 dziecka** w grupie młodych kobiet, **negatywny wpływ 2 i 3+ dziecka**, ogólnie pojawienie się dziecka silniej modyfikuje poczucie szczęścia wśród kobiet niż wśród mężczyzn
 - ▶ Clark & Oswald (2002): **brak istotnego wpływu 1 dziecka**; **negatywny wpływ** urodzeń wyższego rzędu
 - ▶ Angeles (2009a, 2009b): **brak istotnego wpływu** dzieci na poczucie szczęścia

▶ Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia. Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak, ISiD SGH

Dane i metody analiz

- ▶ Dane panelowe z badania panelowego Diagnoza Społeczna 2003–2009
 - ▶ pytanie dotyczące poczucia szczęścia:
 - ▶ *Biorąc wszystko razem pod uwagę, jak ocenił(a)by Pan(i) swoje życie w tych dniach - czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, że jest:*
1– nieszczęśliwy(a), 2– niezbyt szczęśliwy(a), 3– dosyć szczęśliwy(a), 4– bardzo szczęśliwy(a)”
 - ▶ kluczowe zmienne objaśniające: liczba dzieci, wiek najmłodszego dziecka
 - ▶ zmienne kontrolne: wiek, poziom wykształcenia, stan cywilny, sytuacja na rynku pracy danej osoby i (ew.) partnera/partnerki, subiektywna ocena stanu zdrowia, subiektywna ocena dochodów
 - ▶ osoby we wczesnym wieku reprodukcyjnym, osobne modele dla kobiet (N=6,507) i mężczyzn (N=5,862)
- ▶ Metody analiz:
 - ▶ ekonometria panelowa: modele regresji uporządkowanej z efektami ustalonymi

▶ Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia. Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak, ISiD SGH

	mężczyźni		kobiety	
	coef.	s.e.	coef.	s.e.
wiek	-0.267 +	0.038	0.162	0.153
wiek kw.	0.007 **	0.001	-0.002	0.002
<i>wykształcenie (podstawowe= ref.)</i>				
student/uczeń	0.201	0.028	0.079	0.205
średnie	0.209	0.115	0.300	0.223
wyższe	0.337	0.234	0.276	0.377
satysfakcja ze zdrowia	0.300 ***	0.163	0.442 ***	0.063
satysfakcja z dochodów	0.749 ***	0.438	0.815 ***	0.065
<i>status na rynku pracy (pracujący = ref.)</i>				
bezrobotny	-0.584 ***	0.342	-0.237	0.202
bierny	-0.123	0.046	-0.193	0.178
<i>posiadanie partnera (samotny = ref.)</i>				
pracujący małżonek/ka	-0.089	0.059	0.016	0.272
niepracujący małżonek/ka	0.173	0.061	-0.082	0.378
rozwidziony/owdowiały	0.148	0.078	-1.219 **	0.520
<i>dzieci (bez dzieci = ref.)</i>				
jedno	0.682	0.514	0.617 +	0.342
dwoje	0.284	0.399	0.542	0.485
troje lub więcej	0.021	0.444	0.473	0.649
(najmłodsze) dziecko > 1 lat	-0.723 +	0.364	-0.131	0.236
LL	-538.648		-536.386	

Significance levels: + $p < .1$, ** $p < .05$, *** $p < .01$.

► Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia. Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak, ISID SGH

Wnioski

- pojawienie się pierwszego dziecka zwiększa poczucie szczęścia, przy czym ten wpływ okazał się istotny statystycznie tylko dla kobiet
- siła wpływu posiadania dzieci na szczęście różni się w zależności od kolejności dziecka: pierwsze dziecko wpływa na poczucie szczęścia w sposób istotny statystycznie, wpływ kolejnych urodzeń jest już słabszy i nieistotny statystycznie

► Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia. Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak, ISID SGH

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

► Wpływ posiadania dzieci na poczucie szczęścia. Anna Baranowska-Rataj & Anna Matysiak, ISiD
SGH